

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Rev. Patr. Joannis Laurentii Berti, Ord. Eremit. S.
Augustini, Theologia Historico-Dogmatico-Scholastica,
Seu Libri, De Theologicis Disciplinis**

Berti, Giovanni Lorenzo

Monachii [u.a.], 1749

Caput IV. Quomodo adulti ad justificationem disponantur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83656)

litate propriam habet naturam, & subiectum afficit peculiari ratione; quam si auferas, perperam autumabis albedinem permanere. Atque ita nego in gratia distingui esse *qualitatem*, & esse mundi-
tatem animæ; & præterea, ut figmentum istud admittam, nego gratiam esse gratiam in quantum est *qualitas*, cum gratia sit, quatenus sanctificat animam, & illam Deo gratam reddit. Peccatum vero deletur quidem per gratiam, sed tanquam privatio per formam; nec fieri potest, ut forma ac privatio simul existant; sit in exemplo, vita & mors, lux & tenebræ, curvitas & rectitudo: unde affirmamus in Schola, quod potest Deus aliquam produci formam impedire effectum illius *positivum*, at non *privati-*

vum. Beatitudo denique, ac tristitia fuerunt in Christo comparate ad diversas affectiones animæ, diversumque obiectum. Beatus enim erat secundum superiorem rationem, quatenus mens divinitati adhærebat, & tristis quatenus corporali sensu suscipiebat illatam sibi passionem; ut exponam lib. xxvi. At quomodo eadem animæ voluntas potest esse a Deo aversa, & ad Deum conversa? Itaque non videntur ratiocinationes Scotistarum nimis validæ: & quamvis illorum opinio sit Catholica: nostra tamen majorem vim habet ad refellendos hæreticos oppugnantes in hærentem justificationem, ac simul statuentes justificationem & culpam.

C A P U T IV.

Quomodo adulti ad justificationem disponantur?

S U M M A R I U M.

1. An justificatio fiat per solam fidem.
2. Opinio hæreticorum.
3. Non est questio de pueris, sed adultis.

4. Ad justificationem requiritur fides.
5. Quam sequuntur timor, & spes.
6. Ultimo dilectio Dei, & odium peccati.

I.
An justifica-
tio fiat per
solam fidem.

TRIDENTINA Synodus sess. vi. cap. 5. & 6. adversus hæreticos, qui autumant fieri justificationem per solam fidem absque ulla prævia dispositione, motuque liberi arbitrii, declarat quid ex parte nostri necessarium sit, ut justificationis gratiam consequamur. Ac primo definit ipsius justificationis exordium in adultis à Dei per Christum Jesum præveniente gratia sumendum esse, damnans Pelagianos ac Semipelagianos errores, quod salutis initium sit ex nobis, atque ex humanæ voluntatis conatu. Neque enim putandum est, Catholicos, qui negant homines sola fide justificari, ad Pelagiana dogmata declinantes opinari, quod operibus sine præveniente gratia patris insit ratio aliqua meriti. Nam si hoc sensu Protestantes contenderent, non ex operibus homines justificari, sed per fidem, quatenus fides est prima gratia, & opera legis absque fide sterilia sunt, facile posset inter nos illosque ratio concordie inveniri. Nullus quippe Scholasticorum unquam reclamavit adversus Paulum, qui redarguens Judæos sese inflantes, propterea quod onus legis tulerant, & ceremonias servaverant, scribit ad Romanos cap. iv. Abraham non ex operibus fuisse justificatum, statuens initium salutis fidem Christi. Nec reclamavit, dum similiter Ambrosius, Hilarius, alique protulerunt

gratiam non esse ex operibus, ne quis gloriatur. Nihil enim verius, quam humanam naturam nulla fide passionis Christi & resurrectionis imbutam, nihil naturaliter posse, quod pertineat ad sanctitatem veramque justificationem, ut docet S. Pater Augustinus de Nat. & Grat. cap. 2. de Prædest. SS. cap. 15. aliisque in locis compluribus. Egimus de hoc satis in libro de Hæresi Pelag. cap. 12. Merito ergo Tridentinum Concilium hæreticis caluminandi Catholicos tanquam Pelagianos occasionem omnem eripiens repetit justificationis exordium à gratia præveniente: atque ea cautione præmissa tradit quomodo adulti ad gratiam sanctificantem disponi debeat adversus Lutheri & Calvinii affectas negantes necessariam esse ex parte peccatoris aliquam præparationem.

Monstrum hoc hæreticorum assertum 2. videtur potest: nam Lutherus in Visitatione Saxonica, *Multi* (inquit) *dum audiunt, ut solummodo credatur omnia ipsis remitti peccata, fingunt sibi fidem, & putant se mundos esse, per quod sunt temerarii & securi.* Brentius in Lucam ait *fidem justificare, quæ sit per charitatem efficax, & absolvatur per penitentiam;* & Hieronymus Zanchius in Miscellaneis: *Nemo adultus potest salvari sine charitate in Deum, & proximum.* In Colloquio

Ibquo etiam Altenburgensi an. 1568. inter alia traditum est, *Bona opera necessaria esse ad salutem*; quod & Philippus Melanchthon assentitur in Diatriba de Justif. Witembergenfes, & Protestant-tes alii in Misena Urbe congregati an. 1548. ita ut conquerantur à Canisio, & Bellarmino pleraque paradoxa ex libris ipsorum congeri quæ ibidem non extent. Sed redarguuntur jure, meritoque: nam Flacciani, id est, Jenenses, sic a Flaccio Illyrico dicti, omnia opera perniciofa esse contendunt. Melanchthon, ut animadverrit ad 1v. Confes. Augustanæ nos-ter Joannes Hoffmeisterus, in Locis scri-bit propter solam Christi misericordiam, non propter dignitatem operum remitti peccata. Zanchium proterere studet in examine Calvinianæ *καταλογίας* Hin-kelmannus. Verum hanc inter partes hæreticas velitationem censemus esse lo-gomachiam; siquidem qui necessitatem operum ad salutem concedunt, minime loquuntur de necessitate *efficientia*, qua-si ad salutem per se gignendam, & justi-ficationem promerendam aliquid va-leant, sed de necessitate, quam Witem-bergenfes vocant *presentia*, absque con-curlu ad actum justificationis, quam ha-beri putant per solam in Christum fidu-ciam. Quamobrem Synodus Tridenti-na opportune non solum actus justifica-tionem præcedentes commemoravit, sed etiam docuit, quod impii divina gratia excitati ad suam ipsorum justificationem eidem gratia libere assentiendo & operan-do disponantur. Verbo dicam: Opera hæretici nequaquam negant; bona esse, habere meritum, & ad iustificationem di-sponere, id negant.

3. Consulto etiam Tridentini Patres de
Non est qua-
stio de pue-
ris, sed adul-
tis.
folis adultis loquuntur. Pueri enim ad
gratiam baptismatis per actus liberi arbi-
trii disponi non possunt: & frustra qui-
dam hæreticorum in illis præcedere pu-
tant firmam in Christum fiduciam; præ-
veniente usu rationis ætatem. Unde
somnia istud, atque portentum? Op-
ponentibus autem ad tollendam neces-
sitatem dispositionis puerorum exemplum
respondet S. P. Augustinus libro 1. de
peccat. merit. cap. 19. *Si propterea
penitentes dicendi non sunt, quia sensum
penitendi nondum habent; nec fideles di-
cendi sunt, quia similiter sensum creden-
di nondum habent. Si autem propterea
recte fideles vocantur, quoniam fidem per
verba gestantium quodammodo profiten-
tur; cur non prius etiam penitentes ha-
bentur, cum per eorundem verba gestan-
tium diabolo, & huic sæculo renunciare*
R. P. Berti Theol. Tom. III.

monstrantur? Totum hoc in spe fit vi Sa-
cramenti, & divinæ gratiæ, quam Do-
minus donavit Ecclesiæ. Caterum quis
ignorat, quod baptizatus parvulus si ad
rationales annos veniens non crediderit,
nec se ab illicitis concupiscentiis abstinue-
rit, nihil ei proderit quod parvus acce-
pit? Exemplum itaque parvulorum si
non demonstrat quod in adultis ad justi-
ficationem necessaria non sit fides; ne-
que demonstrat quod in eisdem neces-
sariæ non sint reliquæ dispositiones.

Est itaque harum dispositionum pri-
ma, Fides. Hanc minime Catholici ex-
cludunt, fatentes homines justificari ex
fide, & sine fide neminem posse placere
Deo, ut ad Rom. v. & ad Heb. xi. do-
cet Apostolus: nec ignorantes etiam
Apostolis fuisse præscriptum, ut prius-
quam gentes baptismo tingerent, illas
Evangelicis imbuerent veritatibus. Ab
ipsa fide initium esse salutis, illamque
donum Dei esse, ne quis gloriatur, po-
stremo Capite de H. Semipelagiana osten-
di collectis ex Augustino argumentis. Pu-
tant Hæretici fidem, qua justificamur,
esse fiduciam, & certitudinem, qua absque
ulla hæsitazione propriæ infirmitatis &
indispositionis certe credamus remitti no-
bis peccata. At recte Concilium cap. 6.
fidem, à qua sumitur justificationis exor-
dium, illam esse declarat, qua credimus
vera esse, quæ divinitus revelata sunt,
atque illud in primis, à Deo justificari
impium per gratiam ejus, per redemptio-
nem, quæ est in Christo Jesu. Eam au-
tem Hæreticorum fiduciam expungit seq.
cap. 9. & Canone 13. Enimvero licet
ad justificationem etiam spes, humilisque
sine jactantia fiducia necessaria sit, cum
& nobis dicatur quod olim Paralytico
Mat. ix. 2. *Confide fili, remittuntur
tibi peccata tua*; tamen fiducia ista in
fide fundata est, quia ideo in aliquo fidu-
ciam collocamus, quoniam credimus il-
lum fidelem esse, ac veracem. Fiducia
itaque nequit esse fundamentum salutis,
neque prima ad justificationem dispositio.

Ad fidem ergo, qua in Deum credi-
mus, timor & spes consequantur neces-
se est: timor, quo peccatorum nostro-
rum consideratione utiliter concutia-
mur; spes vero, per quam ad confide-
randam Dei misericordiam animum con-
verrentes speremus nobis Deum propter
Christum propitium fore. Ac de timo-
re legimus Prov. xiv. *Timor Domini
fons vitæ*: de spe ad Rom. viii. *Spe
salvi facti sumus*. Ubi ergo per fidem
intelligit homo se legem transgressum &
damna-

4.
Ad justifica-
tionem re-
quiritur
fides.

5.
Quam se-
quantur ti-
mor, & spes.

damnationis sempiternæ reum esse, Deum autem misericordem ac justum, haud ignorans non posse impium, nisi respiciat, vitare gehennæ supplicium, concutitur divinæ justitiæ timore; sed propriam infirmitatem, atque demeritum perpendens, ad Deum confugiens, quem scit nolle mortem peccatoris, & neminem in se sperantem deferere, cum regio Propheta, *Domine* (inquit) *ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripas me. Misere mei, Domine, quoniam infirmus sum.* Ita fides timorem, timor spem, spes orationem gemitumque præcedit.

6. Ultimo Dilectio Dei, & odium peccati.

Enumerat deinde sacrosancta Synodus dilectionem, qua Deum *tangam* justitiæ fontem diligere incipiamus, nec non odium, & detestationem peccatorum, denique propositum suscipiendi Sacramentum, inchoandi novam vitam, & divina mandata servandi. De his, ubi disputabimus de Sacramento poenitentiae, erit singillatim pertractandum. Sat est modo animadvertere, quod sicuti à Deo per pravam cupiditatem averſi fuimus, ita ad ipsum debemus per sanctam dilectionem converti; nam scriptum est Ezech. XVIII. 30. *Convertimini, & agite poenitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris; & non erit vobis in ruinam iniquitas:* quibus exhortationibus plena

sunt divinarum Scripturarum eloquia. Quoniam vero propositum novæ vitæ operibus comprobatur, nequaquam putandum est excludi à Tridentinis Patribus, præsertim in peccatoribus vetusta consuetudine gravatis, opera quædam præparatoria, quæ debeant aliquando justificationem præcedere. Etenim hortatur Dominus improbos per Joëlem II. *Convertimini ad me in toto corde vestro, in jejuniis, & fletu, & planctu;* & per Evangelicas Institutiones Lucae III. ut faciant *fructus dignos poenitentiae*: & Petrus Israelitis compunctis corde Act. 2. versu 38. inquit: *Poenitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi in remissionem peccatorum.* Hinc haud vulgares Theologi docent quibusdam peccatoribus absolutionem non esse impendendam, nisi etiam externis operibus studuerint se præparare; quod probant auctoritate Cypriani in libro de Lapsis, ex antiqua Ecclesiæ disciplina, juxta quam peccatores laboriosis operibus ante reconciliationem addicebantur, aliisque argumentationibus plurimis. Verum de his alibi. Nunc, quod institutum erat, exposuimus Catholicorum sententiam circa dispositiones ad justificationem necessarias, commonstrantes simul requiri ad illam actus liberi arbitrii.

CAPUT V.

Quo sensu affirmet Apostolus hominem gratis & per fidem justificari.

SUMMARIUM.

1. Opinio Sectariorum.
2. S. Paulus non docet, hominem justificari per solam fidem.
3. 4. 5 & 6. probatur diversimodè.

I. Opinio Sectariorum.

OMNEM modo hæreticorum molem subvertemus, Paulinæ, cui nimium fidunt, sententiæ sensum ac scopum inquirentes. Tertio, & quarto capite Epistolæ ad Rom. scribit Apostolus, haberi justitiam per fidem Jesu Christi, justificari impium gratis per redemptionem, quæ est in Christo Jesu, & justificari per fidem sine operibus legis, Abraham non ex operibus justificatum, sed per fidem. His Apostolicis ducti momentis Sectarii nihil in impio, si fidem excipias, ad justificationem obtinendam requirunt. Ipsam quoque fidem pro suo arbitratu explanant & circumscribunt. Cum enim fide una Christi credamus Incarnationem & quidquid nobis aut Scriptura, aut Traditio proponit, nec non virtutem signa & prodigia patrandi, propositumque bonis præmium, atque remunerationem,

7. Fides, quæ est exordium justificationis, non est sola fides divinarum promissionum.
8. Usque ad 17. solvuntur objectiones.

sicuti eadem spe remissionem peccatorum, æternamque vitam expectamus, atque eadem virtute charitatis diligimus Deum, & proximum: dispescunt in triplicem illi fidem; *Historicam*, qua traditis mysteriis assentimur, *Miraculorum*, qua res mirandæ efficiuntur, fidemque *Promissionum*, qua firmissime tenemus imputari nobis justitiam Christi. Ac fidem, per quam justificamur, non fidem *historicam*, non fidem *miraculorum*, sed esse solam fidem *promissionum* divinarum, temere pugnaciterque contendunt. Dabo itaque operam, ut primum Pauli mentem percipiamus, commonstrans ab ipso nequaquam in justificationis negotio actus liberi arbitrii, aut supra enumeratas dispositiones expungi; evertam deinde Hæreticorum de sola fide *promissionis* commentum.

PRO-